

**РЕЗУЛЬТАТИ ОНЛАЙН-ОПИТУВАННЯ
ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ
СУМСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ А.С.МАКАРЕНКА
ЩОДО МОНІТОРИНГУ ТА ОЦІНКУ РІВНЯ КОРУПЦІЇ**

Опитування, проведене у I півріччі 2020-2021 навчального року серед здобувачів вищої освіти.

Термін проведення з 4 грудня по 31 грудня 2020 року.

Кількість респондентів – 394 (здобувачі вищої освіти усіх навчальних інститутів/факультетів Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка). Зокрема, фізико-математичний факультет – 25, факультет іноземної та слов'янської філології – 97, природничо-географічний факультет – 48, навчально-науковий інститут фізичної культури – 9, навчально-науковий інститут історії, права та міжнародних відносин – 50, навчально-науковий інститут культури і мистецтв – 86, навчально-науковий інститут педагогіки і психології – 79.

Анкета містить 15 запитань (13 «закритої» та 2 «відкритої» форми). Опитування проведене дистанційно в Google-Forms. Інформація про проведення та результати опитування розміщена на сайті університету.

Аналіз анкет студентів щодо моніторингу та оцінки рівня корупції у СумДПУ імені А.С. Макаренка дав змогу встановити, що 86,8 % вважають, що корупція є злочином. У той же час - 26.6% здобувачів вищої освіти впевненні, що корупція – найпростіший спосіб вирішення проблем. Серед різновидів корупційних діянь респонденти називають: 94.7 % - хабарництво; 50% - неправомірна вигода; 14,7% - подарунок; 69,3% - зловживання службовим становищем; 5,6% - конфлікт інтересів.

Одне з питань анкети стосувалось наявності корупційних дій у СумДПУ імені А.С. Макаренка. 97,7% студентів запевнили, що не були свідками корупції в університеті; 2,3% респондентів були свідками проявів корупційних правопорушень.

У своїй більшості (81%) респонденти зазначали, що їм не доводилось приймати участь у проявах корупції. Проте наявність відкритих форм відповідей дає змогу встановити, що в університеті відбуваються поодинокі випадки корупційних дій. Так, наприклад, 2,9% респондентів доводилось дарувати подарунки; 3,9% платили за складання заліків, іспитів; 4,1% платили за поселення до гуртожитку; 3,8%; купували реферати, курсові, контрольні роботи.

Основні чинники виникнення корупції у навчальному закладі здобувачі вищої освіти називають:

- Лінощі студентів, небажання вчитися (54,6%);
- Знецінення вищої освіти (40,6%);
- Недостатня оплата праці викладачів (42,1%);

- Знецінення моральних норм (44,9%);
- Нестача часу у студентів, які працюють (60,7%);
- Відсутність дієвих форм боротьби з цим явищем у навчальному закладі (32%).

Відповідаючи на запитання «Чи вживаються заходи в університеті при виявленні корупційних діянь?», студенти зазначали, що про це їм (64,7%) невідомо, 26,6% студентів надали позитивну відповідь, проте 8,6% респондентів запевнили про відсутність будь-якої реакції на правопорушення.

57,1% респондентів зазначили, що для них проводилися наукові семінари, тренінги (або інші ознайомчі заходи) в університеті щодо використання норм чинного антикорупційного законодавства та протидії корупційних діянь, 20,4% здобувачам не відомо про вищенаведені заходи, 12,6% студентів запевнили про відсутність будь-яких заходів.

Одночасно здобувачі вищої освіти запропонували шляхи боротьби з корупцією:

- «Телефон довіри» для здобувачів вищої освіти (39,6%);
- Невідворотність покарань за хабарі та інші корупційні дії (61,2%);
- Оприлюднення випадків корупційних дій (62,2%);
- Зберігання письмових та інших робіт студентів для перевірки якості та на плагіат (17%);
- Створення незалежної експертної комісії, яка б могла контролювати загальну якість знань поза іспитами (19%);
- Підвищення заробітної плати викладачам (33,8%).

Переважна більшість (81%) респондентів розуміють, які особи несуть юридичну відповідальність за корупційні правопорушення, а 17% опитаних впевнені, що тільки ті, хто вимагають.

77,5% респондентів ознайомлені з нормами чинного антикорупційного законодавства, тоді як 22,5% поки що не володіють знаннями про норми чинного антикорупційного законодавства.

Студенти готові заявити про випадки корупції: але 30% - на умовах гарантування анонімності, 9,9% - публічно, 31% - відмовляються повідомляти про факт корупції, 28,9% - важко відповісти.

Серед пропозицій щодо підвищення правової грамотності академічної спільноти та запобігання проявам корупційних діянь в Університет:

- *«Проведення тренінгів та семінарів».*

- *«Зменшення навантаження студентів, щоб вистачало в них часу виконувати всі завдання й роботи та навіть не з'являлася думка про здійснення корупційних діянь; підвищення заробітної плати викладачам, можливо саме через нестачу матеріальних благ вони й здійснюють корупційні дії; ознайомлення академічної спільноти з чинними нормативно-правовими актами у сфері запобігання та виявлення корупції».*

- *«Я вважаю, щоб підвищити правову грамотність академічної спільноти та*

запобігти прояву корупційних діянь в Університеті треба створити комісію, яка б перевіряла викладачів та учнів на зловживання корупцією, якщо комісія виявила такі випадки то позбавляла посади викладачів, а студентів виключала із університету».

- «...Я восхищен своим факультетом. Ни разу никому мне не пришлось дать взятку. По крайней мере пока что. Качество образования, конечно, оставляет желать лучшего, но в отношении денег преподаватели сохраняют порядочность. Это меня радует...».

- «Проводити профілактичні лекції, брифінги, семінари з даної теми. Залучити правоохоронні органи для ознайомлення суспільства з самим явищем корупції і як з ним боротися».

- «Вдосконалити процедуру розгляду повідомлень викривачів, включаючи внутрішнє розслідування і накладення дисциплінарних стягнень».

- «Оприлюднювати такі неправомірні дії».

- «Немає пропозицій, всі знають закон і просто повинні його не порушувати».

- «Проводити семінари та тренінги з даної тематики».

- «Варто, щоб викладачі пройшли кваліфікацію, адже не всі викладачі зрозуміло пояснюють предмет, також якщо викладач дійсно достойний, гарно пройшов кваліфікацію, тому підвищити зарплатню. Адже у викладача який добре пояснює, студенти самі хочуть вчитися».

Аналіз анкет здобувачів вищої освіти щодо моніторингу та оцінки рівня корупції у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С.Макаренка дав змогу встановити, що студенти ознайомлені з поняття «корупція», розуміють всі негативні наслідки цього явища, у переважній більшості здобувачі вищої освіти не були свідками проявів корупції, студенти запевняють, що однією з умов виникнення корупції в університеті є лінощі студентів та нестача часу студентів, які працюють. Студенти готові заявити про випадки корупції в університеті.

З урахуванням даних моніторингу та зроблених зауважень пропонується:

1. Проведення семінарів, тренінгів, лекцій або інших ознайомчих заходів для студентів та викладачів університету щодо використання норм чинного антикорупційного законодавства та протидії корупційних діянь;
2. Публічно висвітлювати випадки корупційних правопорушень;
3. Удосконалити процедуру розгляду анонімних повідомлень викривачів про можливі факти вчинення корупційних правопорушень та правопорушень пов'язані з корупцією.

Фахівець з питань запобігання та виявлення корупції

А.Ю. Бавикін

